

Večernik

»JUTRA«

Leto IV. (XI.), šte. 206

Maribor, četrtek 11. septembra 1930

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš po tarifu
Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Razburjena češka javnost

PO VSEM ČESKOSLOVAŠKEM SE BODO VRŠILE V PETEK IN SOBOTO
SIMPATIJSKE MANIFESTACIJE ZA SLOVENSKO MANJŠINO V ITALIJI.

ZAGREB, 11. septembra. »Jugoslovanski Lloyd« poroča: Dne 8. tm. so se sestali v Zagrebu delegati emigrantskih organizacij iz Istre, Trsta in Gorice v Jugoslaviji, da se posvetujejo o enotni akciji po vsej državi povodom tragičnega dogodka v Trstu. Sprejet je bil soglasno sklep, da naj se v nedeljo, 14. tm. prirede po vseh mestih Jugoslavije množične demonstracije za ustreljene žrtve, nakar naj se izvrši ob sodelovanju vsega meščanstva v polni tišini pohod po mestu. V Zagrebu bo organiziralo spominsko svečano društvo »Istra« s sodelovanjem vseh patriotskih društev, ki imajo tozadevno sejo nocoj ob pol 7. v prostorih društva »Istra« v Gunduličevi ulici.

PRAGA, 11. septembra. Pod naslovom »V petek izpregovori Praga« objavljajo današnji »Narodni Listy« sledeči proglas: »Prijetelj jugoslovanskega naroda v Pragi sklicujejo za jutri, v petek, ob 20. uri, javen ljudski shod v veliko dvorano Meščanske Besede z dnevnim redom: Kaj se godi na slovanskem jugu? Na shodu se bo govorilo o strašnem zatiranju slovanskih manjšin v Italiji. Na shod so povabljeni zastopniki vseh slojev češkega javnega življenja. Pričakujemo, da bo prebivalstvo z veliko udeležbo pokazalo simpatije za junško in mučeniško borbo naših bratov na jugu in obenem protestiralo proti preganjanju jugoslovanskega življa v Italiji.

PRAGA, 11. septembra. Kakor poročajo današnji listi, so vse češkoslovaške politične stranke sklicale za jutri in soboto velike protestne shode proti nasiljem fašistov nad Slovani. Na shodih bodo govorili narodni poslanci in vodilni politiki. Češkoslovaška javnost je radi procesa v Trstu silno razburjena in z največjim ogorčenjem zavrača intervencijo italijanskega poslanika radi pisanja češkoslovaških listov. »Pravo Lidu« objavlja uvodnik, v katerem najostreje obsodja vmešavanje italijanskega poslanika v češkoslovaške notranje zadeve. Če pomislimo, kaj vse piše Mussolinijev brat,« pravi list, »potem moramo označiti postopanje italijanskega poslanika za predrznost, ki nima primere.

PRAGA, 11. septembra. »Narodni Listy« objavljajo iz Pariza vest, da so v Julijski Krajini vse čete v strogi pripravljenosti. Po francoskih informacijah se v Italiji boje, da bi prišlo v Julijski Krajini do nemirov, ker je ogorčenje prebivalstva doseglo vrhunec. To se vidi zlasti v množicah se napadih na fašistične funkcionarje, miličnike in karabinjerje, ki se ponavljajo kljub najstrožjim varnostnim odredbam in represalijam dan za dnem. »Narodni Listy« poročajo dalje iz Ženeve, da italijanski zunanji minister Grandi ni odšel iz Ženeve morda radi novih instrukcij, temveč se je umaknil iz Ženeve zato, ker je početje fašistov tudi tamkaj vzbudilo silno ogorčenje.

Močna roka Pilsudskega

MARŠAL PILSUDSKI JE ODREDIL ARETACIJO 9 VODITELJEV POLJSKIH OPOZICIJSKIH STRANK.

VARŠAVA, 11. septembra. Ministrski predsednik maršal Pilsudski je na sklep poljskih opozicijskih strank, namreč socialistov, vseh treh kmečkih skupin in protivladnega krila narodne delavske stranke, da postavijo za prihodnje parlamentarne volitve skupno listo, odgovoril z nepričakovanim, senzacionalnim protitudarcom. Devet najodličnejših voditeljev opozicije, ki so radi razpusta parlamenta izgubili imuniteto, je bilo včeraj še pred jutranjim svitom aretiranih in odvedenih v preiskovalni zapor. Med aretiranimi so: vodja socialistov dr. Liebermann, predsednik socialistične stranke in bivši prosvetni minister prof. Barlicki, bivši notranji minister Kiernik, več voditeljev demokratske stranke malih posestnikov in bivši predsednik sejma Aleksander Dombki. Aretacija je bila izvršena na podlagi naredbe notranjega ministra radi dozdevne priprave oziroma izvršitve zločinov proti varnosti in obstoju države. Vse aretirane roditelje opozicije so prepepeljali v Brest Litovsk. Opozicijske stranke so bile na ta korak vlade že dalje časa pripravljene in so prepričane, da so njihove organizacije že dovolj čvrste, da odbijejo tudi ta napad vlade. Vsekakor pa se je notranje-politični položaj na Poljskem vsled teh aretacij silno poostрил in to tembolj, ker so bile za prihodnje 22 večjih mestih države napovedane skupne velike manifestacije vseh opozicijskih strank. V vladnih krogih se opozarja na to, da državljani, ki je obtoženi radi protidržavnih dejanj, nikakor ne more postati kandidat za novi parlament.

Isto velja v polnem obsegu tudi glede Jugoslavije. Skrajni čas pa je, da se realizirajo tudi besede francoskega profesorja Barthelemyja in se izvrši proglasitev pravic za narodne manjšine tudi za velike države. Zakaj v tem slučaju bo morala tudi Italija spremeniti svojo ostudno politiko proti slovanski manjšini. S tega vidika je narodnomanjšinsko vprašanje — še posebej po tržaškem procesu — važnejše ko kdajkoli.

Vprašanja narodnih manjšin — naglašala dr. Baxa koncem svojega članka — so dosegla izredno važnost in si zaslužila na mednarodnem forumu stalno mesto. Vprašanje postaja aktualno tudi v velikih državah, in ne le, kakor doslej, v malih. Značilno je, da so Nemci prevzeli vlogo zaščitnika narodnih manjšin in da se nemški delegati na frapantnem način zavzemajo na vseh mednarodnih forumih za narodne manjšine. V Nemčiji izhaja tudi posebna revija, posvečena vprašanju narodnih manjšin. Češkoslovaški republik — zaključuje dr. Baxa — se v manjšinskih vpra-

šanjih ni treba bati mednarodnih forumov, ker je dala svojim narodnim manjšinam več nego je obvezana po mirovnih pogodbah.

Isto velja v polnem obsegu tudi glede Jugoslavije. Skrajni čas pa je, da se realizirajo tudi besede francoskega profesorja Barthelemyja in se izvrši proglasitev pravic za narodne manjšine tudi za velike države. Zakaj v tem slučaju bo morala tudi Italija spremeniti svojo ostudno politiko proti slovanski manjšini. S tega vidika je narodnomanjšinsko vprašanje — še posebej po tržaškem procesu — važnejše ko kdajkoli.

Odkritje ponesrečene Franklinove ekspedicije

WINIPEG, 11. septembra. Na otoku King William je našel kanadski letalski major Burwah dva tabora Franklinove polarne ekspedicije, ki je izginila pred 85. leti. V taborišču so našli dragocene podatke o ekspediciji, ki so bili odpisani vladi v Otavo. Raziskovalec John Franklin je zapustil Anglijo 1. 1845 s parnikom »Erebus« in »Peror« in je skušal najti severozapadni prehod na Severni tečaj. 56 ekspedicijskih je potem 10 let iskalo njega in njegove tovariše, a zaman. Po najdenih listinah je Franklin umrl leta 1847, potem ko je odkril severozapadni prehod na Severni tečaj.

Upepeljene žitne zaloge

MONTREAL, 11. septembra. Včeraj je silen požar vpepelil ogromne žitne zaloge tukajšnje mlinске družbe. Ogenj je nastal nenadoma in se je razširil z bliskovito naglico. Gasilci so bili brez moči. Škoda se cení na več milijonov dolarjev.

Razpored pridobnine za območje davčne uprave v Mariboru

za davčno leto 1930 je razgrnjen in na vpogled davčnim zavezancem pri davčni upravi v Mariboru, soba št. 9 do všteti 16. septembra med običajnimi uradnimi urami. Morebitne pritožbe proti predpisu pridobnine in davku na poslovni promet se vlagajo pri davčni upravi v teku 30 dni po prejemu dotičnih obvestil in plačilnih nalogov, ki so že dostavljeni, ne pa po vpogledu v razpored.

Za asfaltiranje ceste Beograd—Zagreb, se bo vršila 20. tm. tretja licitacija in se bodo dela oddala najboljšemu ponudniku.

Zahvala Narodno strokovne zveze.

Kongres Narodno strokovne zveze v Mariboru se je pretvoril v veličastno nacionalno manifestacijo in bil nadvse častno završen. K tej veliki manifestaciji so pripomogli vsi, ki so se odzvali vabilu izvrševalnega odbora in se kongresa spomnili na ta ali oni način. Vsled tega smatra izvrševalni odbor za svoj častni dolžnost zahvaliti se najsrčneje vsem, ki so pripomogli do tako sijajne manifestacije nacionalnega delavstva. Izvrševalni odbor se zahvaljuje banu Dravske banovine g. inž. Sernecu, podbanu g. dr. Pirkmajerju, okrožnemu inšpektorju g. dr. Schaubachu, ljubljanskemu županu dr. Dinko Pucu in njegovemu zastopniku g. Franjo Rupniku, mariborskemu podžupanu g. dr. Lipoldu, bivšemu ministru g. dr. Kramerju, podstarosti Sokola krajevine Jugoslavije g. Ganglu, bivšemu ministru g. dr. Kukovcu, prof. Kendi, zastopniku Delavske zbornice g. Ivanu Tavčarju, g. načelniku Mohorku, Zupanu, Tumpeju, Zotterju, Skazi, Pavlu Bolhi in Stankoviču, dalje mariborskim društvom in sicer Sokolu, »Dravi«, Udruženju nacionalnih železničarjev in brodarjev, Slovenskemu obrtnemu društvu, Narodni Odbrani, Češkemu klubu, Savezu bančnih nameščencev in vsem ostalim. Iskrena hvala tudi Delavski zbornici, mariborski podružnici za ves aranžman prireditve, vsem delegatom in članom, kakor tudi mariborski javnosti, ki se je v tako častnem številu udeležila manifestacije. Prav prisrčna hvala vsemu narodnemu tisku, ki je posvetil kongresu toliko pažnje. Še enkrat hvala vsem! Izvrševalni odbor NSZ.

Vprašanje narodnih manjšin pred mednarodnim forumom

Pod tem naslovom je objavil znani glasoviti češki pravnik dr. Bohumil Baxa, profesor vsučilišča v Brnu, v praških »Narodnih Listih« članek, v katerem pravi med drugim:

Povodom mirovnih pogajanj so države-zmagovalke naložile nekaterim državam in tudi v mirovne pogodbe vnesle razne obveznosti o zaščiti narodnih, plemenskih in verskih manjšin, dočim pa same teh obveznosti niso prevzele. Iz tega dejstva bi se moglo soditi, da države-zmagovalke niso vprašanju narodnih manjšin pripisovale posebne važnosti ali pa se te važnosti niso zavedale. Toda vprašanje narodnih manjšin je do danes naraslo do take važnosti, da ni le postalo izreden predmet razprav na mednarodnih forumih, ampak je izzvalo tudi osnivanje več posebnih organizacij. V Mednarodni Uniji za Ligo Narodov v Bruslju je odbor za narodne manjšine eden najvažnejših in razprave v njem so zelo živahne. Omenjena Unija je izdelala in tudi Društvu narodov v Ženevi priporočila način, kako se naj razpravljajo prošnje narodnih manjšin. Tudi že tri leta izdaja vestnik za narodne manjšine pod naslovom »Les Minorites Nationales« z redakcijo v Lansani in z upravo v Bruslju. Na glavni skupščini Unije meseca junija t. l. v Ženevi je bila sklenjena resolucija, s katero se pozivajo vlade vseh evropskih držav, naj v svoji zakonodaji priznajo in primerno določijo pravice svojih narodnih manjšin na prosvetnem polju. Istočasno je bil v odboru za narodne manjšine določen poseben petčlanski pododbor (po en Belgijec, Čeh, Nemec, Poljak in Švicar), ki ima nalogo, da izdela definicijo in pravni položaj narodnih manjšin.

Tudi v Društvu narodov se je 1. 1920 ustanovil poseben oddelček, ki ima nalogo, da rešuje narodno manjšinska vprašanja.

Pa tudi narodne manjšine same imajo svojo posebno organizacijo, stalno inštitucijo v Ženevi (s predsednikom dr. Vilfanom iz Trsta) in vsako leto svoj kongres.

Vprašanje narodnih manjšin je predmet razprav tudi v snovanju nove evropske kooperacije. V politični komisiji federalnega odbora evropske kooperacije, ki je zasedala v Ženevi meseca junija t. l., je govoril tudi dr. B. Baxa imenom češkoslovaške delegacije in povdaril, da imajo male države nezaupanje proti evropski kooperaciji in se boje podrejenega položaja. Nato je profesor pariške univerze Barthelemy odgovoril, da je današnji sistem zaščite narodnih manjšin samo prehodni in da mora brezpogojno priti do splošne proglasitve pravic narodnih manjšin po vzoru svetovne proglasitve pravic človeka in državljanov, ki bo veljalo enako za vse države.

Odlični poljski in češkoslovaški gostje Mariboru

Ekскурzija poljskih in češkoslovaških sadjarjev, ki je prispela včeraj v Maribor, je privedla najodličnejše narodne gospodarje iz Varšave in Prage ter drugih krajev češkoslovaške in poljske republike. Poljsko delegacijo je vodil predsednik Saveza sadjarskih in vrtnarskih društev v Varšavi, profesor tamošnje poljedelske visoke šole dr. Edmund Jankovski, ki je tudi sprožil idejo te informativne ekskurzije v Jugoslavijo skupno s Čehoslovaki. V poljski delegaciji so med drugim še predsednik Sadjarskega društva v Varšavi g. Kazimir Kulwiec, nadalje tajnik saveza vzgojiteljev sadjarstva v Varšavi g. Anton Zaleski itd.

Češkoslovaško delegacijo pa vodi predsednik češkoslovaške Zveze sadjarjev v Pragi, g. Jaroslav Vesely, veleposelnik v Kouřimu pri Pragi. Nadalje so v češkoslovaški delegaciji tajnik češkoslovaške sadjarske zveze v Pragi inž. Bogomil Košak, okrožni inšpektor sadjarstva iz Domažlic, g. Jožef Maly, inšpektor sadjarstva in vinarstva v Pragi inž. Jan Opaterny, strokovni predsednik prezidija ministrstva železnic v Pragi, bivši minister dr. Jan Riha, upravitelj državne poljedelske šole Jožef Zapletal, upraviteljica ženske gospodarske šole Ana Herčíková iz Domažlic in drugi.

Goste so pri prihodu vlaka sprejeli na kolodvoru: ravnatelj vinarske šole g. Priol z učiteljskim osebjem šole, za Tujsko-prometno zvezo sodni svetnik dr. Senjor, za JČ-ligo svetnik Ivan Knop in dr. Avg. Reisman, za Češki klub Franjo Bureš, nakar so se gostje odpeljali v mestnih avtobusih v »Mariborski dvor«.

Skupne večerje so se udeležili tudi gori navedeni zastopniki iz Maribora in je tam spregovoril imenom JČ-lige dr. Reisman, ki je ob iskrenem aplavzu navzočih povdaril, da bo morala mariborska JČ-lige svoje delovanje razširiti tudi na propagando stikov s Poljaki. Imenom gostov sta spregovorila predsednik Jaroslav Vesely ter profesor dr. Jankovski, ki je imel klub svoji visoki starosti 81 let uprav temperamenten govor o kulturnem pomenu sadjarstva za slovanske narode. Krasno je spregovoril imenom gostov tudi Slovak duhovnik čg. Stefan Avar iz Šuranke v Slovaški, ter povdaril, da je baš slovaščina vsem Slovanom najbolj soroden jezik. Za Češki klub je povdaril predsednik Bureš pomen gospodarskega sodelovanja med našo državo in Češkoslovaško ter Poljsko. Večer je potekal potem v prijetnem medsebojnem razgovoru.

Ekскурzijo spremlja imenom ministrstva poljedelstva sekretar inž. Dragiša Arsić, kateremu se je predsednik Jaroslav Vesely iskreno zahvaljeval za ljubezno pozornost, ki jo je inž. Arsić ekskurziji izkazoval na vsej poti od Beograda preko Sarajeva, Dubrovnika in Splita do Maribora.

Danes dopoldne so gostje obiskali mariborsko sadjarsko in vinarsko šolo, kjer jih je ob ljubki pogostitvi z našim vinom jedrnatno pozdravil ravnatelj Priol. Potem so si gostje ogledali še tudi vrtnarijo g. Džamonje, a popoldne jim je priredila Jugoslov. češkoslov. liga zakusko na terasi hotela »Orel«, od koder so se podali odlični gostje na kolodvor.

Izpopolnjevanje cest v mariborskem okraju.

Mariborski okrajni cestni odbor je v svoji včerajšnji seji razpravljala tudi o popravilih in gradnji raznih novih občinskih cest: občinska cesta v Framu se bo popravila in prispeva okrajni cestni odbor v ta namen 50.000 Din. Tudi se je tamošnjemu Olepševalnemu društvu dovolilo, da napravi ob cesti pešpot. Občinska cesta v Radvanju se bo popravila po želji prizadetih občin ter se bo de v ta namen eksproprijirala zasebna pot. Gradnja ceste Limbuš-Pekre je pred zaključkom in se je sklenilo, da se bo takoj nadaljevalo z gradnjo ceste naprej proti Hočam. Tozadevni komisij-ski ogled je razpisal, da za prihodnji teden. Gradi se tudi dohodna cesta iz Da-

ker v Vrhovdol k banovinski trsnici in drevesnici. Dela lepo napredujejo in bo banska uprava prispevala 25%. Ker banska uprava še ni dala pristanka, da bi cestni odbor iz svojega proračuna dal na razpolago določeni znesek za popravilo ceste od Maribora do mestnega pokopališča v Pobrežju, se popravila letos ne bodo izvršila. Pač pa se bo na željo pobreške občine cesta večkrat škropila. Vodo da na razpolago iz vodovodnih hidrantov mestna občina, stroške škropljenja bo pa nosila pobreška občina.

Več narodnega ponosa!

Te besede naslovljamo na one, ki v medsebojnem občevanju često pozabijo, kdo in kaj so. Tem moramo ponovno povedati, da je prvi in najkrepkejši izraz narodnega ponosa materni jezik. Nam Slovencem se ni treba svojega jezika prav nič sramovati, se ga izogibati ali zatajevati, ker je tako lep in blagodoneč, kakor je nedosegljivo lepa naša narodna pesem. Torej ona pesem, ki si jo je sam narod skoval ravno tako, kakor si je ustvaril in ohranil naše lepe besede. Ne čudimo se nemčurjem, ki se tako radi oslanjajo z nemščini le od daleč podobnim narečjem, pač pa nas preseneča laško brbljanje nekaterih primorskih žen. Tukaj je mejnik, ob katerem pada dostojanstvo slovenskega in posebej še primorskega bistva. Zato jih opozarjamo na njihovo sveto dolžnost in to tembolj, ker živo potrebujemo novo miselnost in hočemo vzgajati in izražati vsebino jugoslovanstva v svojem ne le lepem, ampak tudi bogatem jeziku. Ker tudi vso svojo kulturo prav lahko pokazemo v svoji govorici, upamo, da bo ta opomin zalegel in nam ne bo več treba zabrenkati na to struno, ki bi zadenela bolj določno in tudi ostreje.

Odlikovana mariborska sportnika.

Z redom Jugoslov. krone 5. razr. sta bila odlikovana sportnika Evgen Bergant in Vekoslav Golubovič, člana ISSK Maribora.

Slovesna otvoritev velikega novega mostu pri Zgornjem Dupleku

se bo vršila v nedeljo, dne 26. oktobra. Most bo najbrže gotov do dne 15. oktobra. Slavnost se bo vršila po sledečem redu: Ob desetih predpoldne sveta maša, nato slovesna blagoslovitev in otvoritev. K otvoritvi bodo povabljeni minister za zgradbe, škof in duhovščina, ban in pomočnik bana ter drugi odličnjaki, komandant mesta, župani mestnih in kmetijskih občin, člani okrajnega cestnega odbora, vsi, ki so prispevali za most in sploh vse prebivalstvo in korporacije mariborskega in sosednjih okrajev. Po oficijelnem programu se bo vršila na velikem travniku tik mostu ljudska veselica s pestrnim sporedom. Sodelovala bodo gasilska društva. Za velik del mariborskega in ptujskega okraja bo ta dan pravi ljudski praznik, ker se je narodu izpolnila dolgoletna želja, da se zgradi prepotrebni most čez Dravo. Slavnostni odbor, ki se je sestavil iz članov okr. cestnega odbora in krajevnega odbora za zgradbo mostu, bo vse potrebno pripravil, da bo slavnost 26. oktobra pravi izraz ljudskega veselja nad srečno dovršenim delom. Domačini in okoličani pa se že sedaj pripravljajo, da okrase most in dohode. Slavnostni odbor prosi prebivalstvo, da se udeleži slavnosti in da sodelujejo vsi, ki se zanimajo za gospodarski napredek naših krajev.

Četrtek — petek

Velika kavarna

Čudežni eksperimenti v telepatiji, sugestiji in vidovitosti gospoda Svengali-ja.

Strelna vpepelila posestvo.

Ob priliki zadnjega neurja v Slovenskih goricah, o katerem smo pred dnevi poročali, je strelna udarila v stiskalnico posestnice Marije Reiminger v Spodnjem Hlapju. Njen sin, invalid Ivan, je dobil pri tem poškodbe na desni prsni strani. Zgoreli so tudi vsi objekti in prideiki. Škoda znaša Din 100.000, ki pa je krita le z malenkostno zavarovalnino. Mati in sin sta ostala brez doma. — Radi viharne noči in pomanjkanja telefonske zveze niso mogli na kraj nesreče gasilci. Oškodovanca sta rešila samo golo življenje in obleko, katero sta imela na sebi.

Mariborsko gledališče

Dramatična šola mariborskega gledališča. Kakor že javljeno, se otvori še tekom meseca septembra dramatična šola pod vodstvom višjega režiserja g. J. Koviča, če se bo javilo dovolj reflektantov. Predavanja bodo o gledališču, gledališki umetnosti vobče, o režiji, nie zgolj od Grkov do najnovejših reprezentantov moderne režije. O književnem, oderskem jeziku s posebnim oziranjem na fonetiko ter o zgodovinskem razvoju drame bo predavala profesorica na tukajšnji realki gđ. Silva Trdina. Ves pouk bo zvezan s praktičnimi vajami. Prijavni rok je podaljšan do 20. tm. Prvi sestanek vseh prijavljencev bo v nedeljo, 21. tm. o čemer bomo še poročali. Prijave, ki so lahko pisane ali ustne, se sprejemajo pri gđ. blagajni od 9.—12. in od 15.—17., ali pa pri režiserju g. Koviču na privatnem stanovanju od 18.—19. (Gregorčičeva 26, I. nadstropje, desno.)

Narodno gledališče v Mariboru pripravlja za začetek sezone kot otvoritveno predstavo Shakespearjevo klasično komedijo »Sen kresne noči« v režiji g. Koviča. Nadalje se študira najnovejša šaloigra znamenitega srbskega komediografa Branislava Nušića »Gospa ministrica«, istotako v režiji g. J. Koviča ter Maughamova pretresljiva drama iz povojnega življenja »Sveti plamen« v režiji g. Skrbiniška. — Glasbená sezona se otvori z zelo dramatično in melodično Szirmajevo opereto »Aleksandra«, v kateri se bo kot pevec in režiser predstavil na novo angažirani Djuka Truhovič. Nadalje se študira na novo Leharjeva divna opereta »Škripančkov gal«.

Gostovanje članov mariborskega gledališča. V nedeljo, 14. tm. ob 4. uri popoldne bodo gostovali člani mariborskega gledališča v Vojniku. Na odru posojilnične dvorane bodo vprizorili zelo zabavno in duhovito komedijo »Ognjenik«. Opozarjamo na to zanimivo gostovanje tudi okoličane, ki jim gotovo ne bo žal za izreden gledališki popoldan.

Banovinska davščina na hiše.

Po uredbi o banovinskih davščinah se mora od vseh hiš, ki so proste državnega hišnega davka (zgradarine), plačevati posebna banovinska davščina, ki znaša: za 1 stanovanjski del Din 10 letno, za 2 stanovanjske dele Din 12 letno, za 3 stanovanjske dele Din 15 letno, za 4 stanovanjske dele Din 35 letno, za 5 stanovanjskih delov Din 40 letno. Če je število stanovanjskih delov večje kot 5, se plačuje za vsak nadaljnji stanovanjski del Din 20 več. Za stanovanjske dele se smatrajo samo sobe in čimnate, v katerih ljudje stanujejo ali ki so določene za stanovanje, ne glede na to, v katere svrhe se uporabljajo. Ta davek plačuje hišni lastnik, če pa gre za stalni užitek, uživalec. Zato se vse te osebe pozivajo, da prijavijo ustno ali pisмено občinskemu uradu vse hiše, zavezane temu davku, najdalje do dne 15. septembra radi plačila davka za to leto. Davščino plača stranka takoj pri občinskem uradu, ki ji izda potrdilo o plačilu. Banska uprava priporoča vsakomur, naj to potrdilo hrani, ker je utegne pozneje rabiti kot dokazilo o plačani davščini. Strankam, ki ne bi hotele podati prijave, se bo odmerila davščina na podlagi uradnih pripomočkov z 10% pribitkom; zoper tako odmero pritožba ni dopustna. Davščina, ki ne bo plačana pravočasno, se bo pa izterjala z zamudnimi obrestmi vred z dela strankine stroške.

Javno teozofsko predavanje.

V soboto, 13. tm. ob 20. uri bo v dvorani hotela »Pri zamorc« predaval Karel Riedl z Dunaja o »Teozofiji in bližnji bodočnosti človeštva«. Predavatelj je že dalje časa gost posameznih teozofskih lož v Jugoslaviji. Vstopnina prosta in se bodo za kritje stroškov pobirali samo prostovoljni darovi.

Težka nezgoda v prepočilnici pragov v Hočah.

V Rüdgersovi prepočilnici pragov v Hočah je prišel 33letni strojnik Franc Primec z desno roko po nesreči v skobelni stroj, ki mu jo je zmečkal. Reševalni oddelek je poročal, da je ranjen v splošno bolnico.

KINO

Grajski:

Do vključno nedelje 14. tm.

Valček ljubezni

Pondeljek, 15. septembra:

DAMA Z ULICE Lupe Velez
krasen film

Union:

Danes, četrtek zadnjikrat

Obešenjakova Tončka

Ita Rina

Od petka dalje nemški 100% zvočni film

NESMRTNI POTEPUH

Liane Hald, Gustav Fröhlich

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17., 19., 21. uri; ob nedeljah in praznikih ob 15., 17., 19. in 22. uri.
Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

Podružnica SPD v Slov. Bistrici

je na postaji Slov. Bistrica mesto obešila novo orijentacijsko tablo. Navedeni so kraji in ure hoda: v Tinje 1½ ure, Smartno na Poh. 2 uri, Veliki vrh 3¼, k Sv. Trém Kraljem 3, k Črnemu jezeru 4 ure. Same lepe izletne točke. V kratkem bo v Slov. Bistrici tudi načrt planinske koče pri Sv. Treh Kraljih, ki ga bodo pričeli graditi prihodnjo sezono. Načrt je izdelal mariborski stavbenik inž. Acceto brezplačno in ga poklonil podružnici SPD v Slov. Bistrici. Podružnica je tudi izvršila nove markacije in namestila nad 20 orijentacijskih tabel na poteh med Arehom, Tinjem, Velikim vrhom in Slov. Bistrico, tako, da se tudi »največji« turist ne more zgubiti.

Nezgode otrok.

V bolnico so pripeljali včeraj 7letno Štefko, hčerko pismošne Polajnarja ob Sv. Lovrenca na Pohorju. Dekle se je padlo po mokrih stopnicah tako nesrečno, da si je zlomilo desno roko. — Hoč pa so prinesli v bolnico 6letno slikarjevo hčerko Olgico Ortanovo, katero je povozil neki kolesar. Deklica si je zlomila desno nogo pod kolenom.

Četverto aretacij

je bilo izvršenih tekom včerajšnjega popoldneva in ponoči: dvoje radi obležanja na ulici vsled pijanosti, dalje aretacija slaboumnega Š. radi dozdevne pijanosti; ena radi suma poskusa umora otroka, ki se je izkazal kot neupravičeni danes zjutraj pa je bil aretiran Fr. Radej, ki je izgnan iz Maribora, radi prepovedanega povratka.

Pralnica ovratnikov Rakuša, Slovenska ulica 15, se priporoča. 2411

Naša migracija tekom I. 1930.

Glasom statistike izseljeniškega komisariata v Zagrebu se je v juniju 1930 izselilo v prekomorske dežele 771 oseb, v celi prvi polovici leta 1930 pa 7896, za 1393 (18%) manj nego v prvi polovici l. 1929. Iz Dravske banovine se jih je v juniju izselilo 89, povečini poljski delavci.

Konkurzi v avgustu 1930

so napram onim v avgustu 1929 padli od 61 na 35, torej za 67%. Letos jih je bilo v avgustu v Sloveniji in Dalmaciji 5 (lani 3), v Hrvatski in Slavoniji 3 (4), v Srbiji in Črni gori 17 (77), v Bosni in Hercegovini 1 (1), v Vojvodini 4 (1). Od začetka leta do konca avgusta je bilo letos 473 konkurzov napram 791 v istem razdobju lani.

Zakon o avtobusnem prometu.

Dne 9. tm. je bil ministrskemu predsedniku predložen v odobrenje zakon o avtobusnem prometu za vso državo. Zakon ima nalogo, da pospešuje turizem in olajša promet v krajih, ki nimajo železniških zvez.

Koncertna planistka g. Tina Apil začne s poukom 15. tm. Prijave novih učencev vsak dan od 10.—13. in od 15. do 18. ure.

Dobra hrana v Javni kuhinji na Slovenskem trgu štov. 6.

V A razredu opoldne in zvečer. Din 8.30, v B razredu Din 12.30 in v C razredu Din 14.30. Priznajte se! XXVI

Tyrš v slovanskem narodnem preporodu

Aktivistična tradicija, stremjenje po delavnosti, po zadovoljstvu, po samodelnosti, katera se je tako krasno pokazala v delu Havličkovem, ni mogla najti bolj navdušenega glasnika in izvrševavca, nego je bil Tyrš. Potrebo čina so razglašali pesniki in misleci — v dobi, ko je fraza že utrjala in so neuspehi vodili k brezupnosti in malomiselnosti. Tyrš ni nikoli položil rok navzkriž; tudi ko je sokolska stvar preživljala najtežje krize, je Tyrš učil svoje zveste delati brez ozira na korist ali slavo, prepričan, da mu bo bodočnost dala prav. Kolikokrat se pri Tyršu pojavila misel, »samo neutrudno delovanje nas reši, samo resnično delo nas ohrani in dvigne!« Kako kliče po »vsakdanjem in pravilnem delovanju« in kako to klicanje tudi z dejstvom podkrepil Morda zato, ker se ta misel javlja s takšno nujnostjo šele pri Havličku, vračaja pri Tyršu v pravi »ceterum censeo« kot protiutež geslovitosti ter muhavosti narodne družbe.

In končno ljudska tradicija. Narodni preporod je mogel graditi le na ljudstvu, ker smo plemstvo izgubili, uradništva nismo imeli, bogastvo nam je bilo takorekoč zaplenjeno. Buditelji so se obračali do ljudstva. »Česar ljudstvo ne ve, ne ve nikdo, kar se ni zgodilo z ljudstvom, se ni zgodilo z nikomerk« kliče Tyrš — in gradi organizacijo, ki je v prvi vrsti ljudska; v ljudstvu širi umevanje za umetnost, ljudstvo postaja predmet njegovih stremenj za novo, svežejše pokolenje, osvobojenje ljudstva je cilj njegovega političnega in telovadnega delovanja. Tyrševa ljudskost ne potrebuje novih dokazov, toda treba je zopet pokazati, kako je skušal Tyrš tudi to delovanje speti, združiti in usmeriti po trdni poti organizacije.

K temu domačemu fondu preporodnih misli dodaja Tyrš nove misli; navedel bi tu predvsem misel **večnega gibanja, napredka**, misel, ki je zelo učinkovita na aktivizem naroda ter na zmožnost in voljo stalnega uravnavanja z miselnimi toki novih dob in tujih dežel, misel, katera vsebuje Havličkovo metodo nenasilnega razvoja in njegovo stremljenje po stalnem revolucioniranju glav in src. V vsej svoji učinkovitosti in dejavnosti je razcvetela ta misel šele po Tyršu.

In dalje: popolnoma nova in Tyrševa je misel, izpopolniti duhovni prerod naroda s **telesnim prerodom**. Do Tyrševe dobe ni bilo v tej stvari pri Slovanih skoro ničesar — tozadevne tujerodne ustanove niso mogle imeti vpliva na zdravje in telesno zmožnost narodov slovanskih. Napraviti telovadbo in skrb za zdravje, moč in telesno lepoto za postavino narodnega programa, to je mi-

sel Tyrševa. In zelo organično je vpletena zlasti v verigo razvoja Čehoslovakov: po novem, zdravem, npravnem, plemenitem pokolenju je klical Havlíček, kajti le novemu, prevzgojenemu pokolenju je bilo usojeno priti v obljubljeno deželo; to novo, svežejše pokolenje je stvoril Tyrš. In Tyršev nadaljevalec, Masaryk, ga je pripeljal v obljubljeno deželo.

V svoje Sokolstvo in v svoj narodni program je vložil Tyrš misli, h katerim ni prispel le na osnovi izročil svojega naroda, nego potujoč tudi po vrhovih svetovnih kultur, starih in sodobnih. In to so tuji viri, privedeni med Slovane po Tyršu. V tem pa je originalnost Tyrševa, kaj in kako je iz njih prevzemal in kako je tujo misel znal združiti organično z izročili svojega naroda.

Toda predvsem se nam javlja Tyrš v zvezi z narodnimi buditelji, ki so delovali pred njim in za njim, kot organizator. Tyršev Sokolstvo je prvi poskus **organizirati ves narod** v eni organizaciji. Sokolstvo je imelo v imenu naroda ne le govoriti, nego v glavnem delovati. Vse do Tyrša ni bilo organizacije naroda, vsenarodne organizacije. Bila so med Slovani društva in organizacije znanstvene, literarne, gospodarske, umetniške, pevske, tudi politične; toda noben slovanski narod ni imel organizacije, katera bi mogla nastopiti kakor narod, celota. Zato Tyrš ne dopušča v Sokolu nikakršnih političnih in verskih vplivov, ki bi mogli ogroziti enotnost organizacije, zato ta stremjenja, pojavljajoča se od početka Sokolstva in vedno po uradih preprečevana, ta stremjenja po zorganiziranju vsega Sokolstva češkega in potem slovanskega v enotno telo, v celoto, pozvano za najvažnejše naloge. Odtod Tyršev klic »Kar Čeh, to Sokol«, odtod njegova trditev, da je sokolska stvar, tudi če je v lepem razvoju, vedno le v začetku; cilj ostaja, da bi vsak Čeh (Slovani) bil Sokol. Sokol je imel biti v tem smislu organizacija narodna ali bolje: zorganiziran narod. Vse, kar je bilo velikopotezno organizirano, vse je bilo večini slovanskih narodov tuje, da — sovražno: vojska, Sokolstvo, uradi, politična uprava. Kako sta se ta organizacijski smisel in to sokolsko izročilo obnesla za svetovne vojne, je znano.

V Tyrševem delu so prvine, katere so v celoto narodnega programa bile združene šele pozneje (n. pr. po Masaryku). Tyrševa krasna versta ljubezni in prosvete, Tyrševa bratstvo, Tyrševa stremjenje po streznjenju naroda — to so predhodniki državnih programov naše dobe.

(Po »Sokolském vzdělavatel« — letn. II., 6. štev. — priredil M. K-č.)

Frederic Mistral — zadnji trubadur

OB 100LETNICI NJEGOVEGA ROJSTVA.

Dne 8. tm. je minulo sto let, kar se je rodil v francoski Provenci pesnik, ki živo spominja na srednjeveške trubadurje. Frederic Mistral. Njegovo ime je v tesni zvezi s pokretom krog polovice 19. stoletja, da se ustvari moderni provensalski književni jezik. Danes, ko gledamo na to gibanje bolj trezno, vemmo, da bi brez romantike tega gibanja ne bilo prišlo za časa Napoleona III. I. 1852 do kongresa »trubadurjev in modernih provensalskih pesnikov«. Francoski romantiki niso mogli pozabiti slavni staroprovensalskih trubadurjev, ne nesmrtnih del od Boga posvečenih pesnikov: Rambauta Oranžkega, Pedra Auverskega, Jauréja, Audela, Arnanta Daniela, Piera Vidala, Girauta iz Borneha in zlasti Bernarda iz Ventadoura, ki so ob koncu 12. stoletja zanesli skrivnosti trubadurske poezije iz Severne Francije, potem pa za vedno umolknil. Z njimi pa je umolknila tudi književna provensalsčina, ki jo je zbudil k življenju zopet šele moderni romantizem. Ko

je I. 1859 Lamartine razglasil, da se je rodil velik epik, ko je izšel Mistralov »Mireio« (ki je znan pod imenom »Mireille« tudi kot opera z Gounodovo godbo!), so po celi Franciji verovali v obnovo provensalskega književnega jezika. Vendar pa je ostal pokret regionalen in ni mogel objeti širokih mas francoskega naroda. Sam Mistral je moral vsa svoja provensalska pesniška dela prevajati na francoski jezik, ako je hotel imeti širok krog čitateljev. Mistral je hotel obnoviti veliko preteklost provensalskega naroda, vtisniti mu »nade in sanje mladosti in vero v bodočnost«. Spisal je v tej smeri svoja velika dela »Calendau«, »Nerto«, tragedijo »La Reino Jano« (Kraljica Jana), »Lou Pounemo don Rose« (Basen o Rhoni), »Lis Oulivadon«, »Genese« itd. Pisal je vse v duhu trubadurskih pesnikov srednjega veka, ustvaril je novo trubadursko romantiko provensalsko — in lahko ga mirne vesti imenujemo zadnjega trubadurja.

Sokolstvo

Člani-telovadci Sokola - Matice imajo v petek 12. in 19. tm. redno telovadbo ob pol 20. uri, v svrhu ponovitve prostih vaj. Nastop na zletih v Št. Ilju in Pobrežju, ki bosta 14. in 21. tm., je za članstvo obvezen.

Šentilj v Slov. gor. je še vedno v centru zanimanja jugoslovnsko čutečega občinstva, zlasti Sokolstva, ker priredi tamošnje Sokolsko društvo dne 14. tm. popoldne svoj prvi javni nastop. Sicer doznavamo, da bo nastop za slučaj slabega vremena preložen na 21. tm., vendar je Jupiter Pluvius obljubil, da prireditve že to nedeljo ne bo motil. Da vidimo, ali bo ostal mož — beseda!

Učenke obsojile na smrt učitelja, ker se je — oženil

Neverjeten dogodek poročajo iz ruske Sibirije, mogoč samo v deželi in v atmosferi, kjer so revolucionarji sodišča v permanenti in kjer tudi v šolah uvajajo sovjetski sistem. V kraju v bližini Irkutska je na dekliški šoli bil nameščen mlad učitelj, ki je bil dober vzgojitelj in so mu učenke bile naklonjene. Tudi on je želel si v kraju ustvariti svoje ognjišče. Čez nekaj mesecev si je res iz Irkutska privedel mlado nevesto. Od tega dne pa je v mišljenju učenek nastal popoln prevrat. In nekega dne se je zgodilo, da je pod oknom učiteljevega kabineta počil strel, šipa se je razdrobila in učitelj je začutil bolečine v rami. Ko je pogledal skozi okno, je zagledal pred njim eno najlepših svojih učenk, Marijo Aleksandrovno. Streljala je nani. Malo je manjkalo, da mu ni šla krogla skozi glavo. Ko je čez nekaj dni zopet lahko poučeval, je po šoli poklical Marijo Aleksandrovno k sebi in ji mirno prigovarjal, naj mu pove, zakaj je to storila. In dekle je mirno priznalo: vse učenke so ga spoštovale kakor Boga. Ko pa si je pripeljal ženo, so spoznale, da je navađen človek. Ker se jim je porušil ideal, so sklicale šolski sovjet, ki je sklenil, učitelja resno kaznovati. V tajni razpravi, ki je bila po noči, je bil učitelj obsojen na smrt in ona — Marija Aleksandrovna —, ki je za njegovo življenje najbolj prosila, je bila izžrebana, da ga ustrelji. Dekle je še pristavilo, da zna izvrstno streljati, toda sočutje jo je gnalo do tega, da ga je samo ranila. Čudna romantika z Daljnega Vzhoda!

Sumatra, obljubljena dežela iskalcev zlata

V notranjih predelih otoka Sumatre je našel — glasom poročil iz Haaga — rudniški inženir Van der Haas bogata najdišča zlata. Posrečilo se mu je to na podlagi dokumentov, ki so jih dali domorodci njegovemu očetu, ki je bil na Sumatri uradnik holandsko-indijske vlade. V dokumentih so bila točno označena mesta, kjer so Indijci že pred stoletji dobivali zlato. V zadnjem stoletju so bila najdišča zlata opuščena in zarasla z džunglami. Holandsko-indijska vlada je podelila inženirju koncesijo za dobovanje zlata na prostoru 1600 hektarjev. Vest o zlatonosnih poljih je izzvala veliko gibanje iskalcev zlata ob reki Batang Hari, kjer je zlato.

Navihanec.

Kmet Janez pride k odvetniku in mu pripoveduje zadevo svojega spora s sosedom radi dveh krav. Odvetnik mu zagotavlja, da mora pravdo na vsak način dobiti.

»Na, če je tako,« pravi potem Janez, »pa ne bom tožil.«
»Zakaj ne?« vpraša odvetnik osupnen.
»Ker sem Vam zadevo razložil tako, kakor trdi moj sosed.«

Če pokažeš jezik.

Janezek je obolet. Na želodcu. Zdravnik, ki so ga pozvali, mu pravi, naj pokaže jezik.

— Ne pokažem — odvrne Janezek.
— Zakaj ne? vpraša zdravnik.
— Pokazal sem ga včeraj učitelju, pa sem jih dobil s palico.

Sport

Za plavalni sport u Mariboru

Plavalno tekmovanje za prvenstvo Maribora, ki se je vršilo v nedeljo na Mariborskem otoku, je zapustilo prav prijeten vtis na številno zbrano občinstvo, ki je z velikim zanimanjem in navdušenjem sledilo poteku tekmovanja in tako dokazalo popolno razumevanje za to lepo sportno panogo. Da je dosegla ta prireditve tako lep, lahko rečemo popoln uspeh, gre zahvala v prvi vrsti mladi plavalni sekciji ISSK Maribora, ki je tudi na tem sportnem polju uspešno oral ledino ter poslal v prvi boj najjačje in najštevilnejše moštvo mladih, idealnih sportašev. Rezultati, ki so jih dosegli naši palvalci in plavalke, so prav dobri, v prsnem plavanju in skakanju za naše razmere izvrstni. Gotovo največ pa je k uspehu prireditve pripomoglo — kopališče samo, ki je ponos vsakega Mariborčana in ki bo po izjavah zastopnikov jugosl. plavalne zveze zavzelo nedvomno zelo važno mesto v razvoju plavalnega sporta cele naše države. Saj je to ena najmodernejših in najgrandioznejših naprav južne Evrope, ki bo sčasoma najprivlačnejša točka našega mesta za tujski promet. Zato bi bilo želeli, da mariborska občina v kar največjem obsegu popularizira ta lepi sport, da nudi tudi najširšim masam mogočnost za sportno udejstvovanje na tem polju. Uspehi in koristi gotovo ne bodo izostali. Dan 7. septembra ostane eden najpomembnejših v razvoju plavalnega sporta našega mesta. Začetek je bil venčan s popolnim uspehom, ki naj bo našim plavalcem, vsem merodajnim faktorjem, posebno pa naši sportni publiki v spodbudo za nadaljno vztrajnost in uspešen razvoj plavalnega sporta.

Plavalni dvomatch Ljubljana—Zagreb.

V nedeljo 14. tm. bo v Ljubljani plavalni dvomatch med reprezentancami ljubljanskega in zagrebškega plavalnega podsaveza. Ljubljana postavi v borbo proti Zagrebu najmočnejšo gardo. Od mariborskih plavalcev bosta sodelovala T o m i n š e k (ISSK Maribor) v plavanju na 100 m prsno in B e r t o n c e l i S t a n k o (ISSK Maribor) v plavanju na 100 m hrbtno.

Lahkoatletski miting SK Ilirije.

SK Ilirija, Ljubljana priredi v nedeljo 28. septembra lahkoatletski miting na svojem igrišču. Prijave s prijavnino, ki znaša za sen. točka 10 Din, za jun. točka Din 5 in za stafeto Din 15, je poslati najkasneje do 21. septembra na naslov: kap. Vizjak, Ljubljana, kavarna Evropa. Pravico starta imajo vsi atleti.

SK Svoboda.

V petek, dne 12. tm. v društvenem lokalu na Slomškovem trgu 6, članski sestanek radi postave za jubilejsko tekmo. Obenem se bo razdelila nova oprema, toda samo proti povratku stare. Pri tej priliki je poravnati tudi zapadla članarino.

Sodniška sekcija, službeno.

Nedeljske tekme sodijo: ob 10.30 SK Rapid:SK Železničar g. Nemec; ob 14.30 SK Svoboda (Ljubljana):ISSK Maribor g. dr. Planinšek; ob 16. SK Olimp (Celje):SK Svoboda (Maribor). g. Frankl. — Načelnik.

SK Železničar, nogometni odsek.

Članstvo se opozarja, da se vršijo trainingi redno od 16. ure naprej. Posebanje traininga je za vse obvezno. Eventuelni izostanek je treba upravičiti. — Načelnik.

SK Železničar, zimskosportni odsek.

V petek, dne 12. tm. ob 18.30 bo v restavraciji »Narodni dom« sestanek zimskosportnega odseka radi verifikacij in dogovora glede nastopa v predstoječi sezoni. — Načelnik.

Verjetno!

— Gospod režiser, te vloge stare čarovnice bi ne mogla nobena lepše odigrati nego vaša žena.
— Popolnoma izključeno.
— Zakaj?
— Ker ni na svetu junaka, ki bi se upal ji to ulogo izročiti.

K. M. Capek - Chod:

Jindri

Roman — iz češčine prevel dr. Fran Bradač. 58

Postavil se je v vrste, da odkoraka v globoki temi na dnu blatnega pekla sredi razsežne ravnine pod gorami, ki so stale že za hrbotom avstroogrškega armadnega zbora.

Ker je dež končno prenehal, se je plazila po tleh tenka plast svetle megle kakor platno, napeto na kolčkih, pripravljeno za beljenje, toda iz vasi, v kateri je bil nastanjen polkovni štab in madžarski oddelek, ni bilo nobenega znamenja, le, nekoliko črnih obrisov, ki so naznačevali prav nedoločno hišice, ki so bile nekam tuje visoke.

Bojni red je stal komaj minuto, ko je dobil povelje k pozoru, in neposredno nato ga je nekdo iz teme nagovoril.

»Vojaki, otroci moji!»

Bil je to glas majorja Štankrengla.

»Čestitam vam k današnjemu dnevu,« je nadaljeval z naglim patetičnim poletom, »izvršite svojo nalogo, ki bo zapisana v zgodovini polka na najbolj častni strani; vem, da svojega starega očeta ne prevarate. Mi vsi in jaz bom v odločilnem trenutku z vami, mi prapor pehtnega polka smo bili izbrani za jako častno nalogo, jako, da jako častno... Kajti vrniti... moramo čast, ki bo obenem tudi naša lastna čast... istočasno... celemu češkemu narodu, moramo mu jo vrniti, njegovim vojakom, braniteljem domovine, ki jih je poslal češki narod... staro vojno slavo, po kateri so se potomci davnih husitov odlikovali na vseh bojiščih, prelivajoč kri tudi za domovino avstro-ogrsko.«

Govornik, ki je spočetka govoril pretrgano, je zakričal zadnji stavek in, da bi zvišal dojem, je za trepatek umolknil.

Zvonik, ki je čepel spredaj na cerkvi in ki je bil pred trenutkom še komaj videti, je pokazala vzhajajoča luna; v njem so bili trije zvonovi; zvonik je bil videti, kakor da je ostro izrezan iz črnega papirja; treba je bilo hiteti.

Major je nadaljeval hitreje:

»Iz 'regimentsbefelov', iz polkovnih povelj, ki ste jih slišali, veste dobro, kako je bila ta povest, ta slava, kako je bilo dobro ime češkega naroda... osramočeno... Žalibog, da ne brez vzroka, vsaj deloma ne... Naglašam, da le deloma, toda vendar so se pojavili ostudni veleizdajalci, ki so pred sovražnikom izdali nele mater — skupno domovino, ampak tudi cel češki narod. Taki prokleti lopovi ne uidejo svoji zasluženi usodi; toda zaradi tega ne preneha biti češki narod v — v — v — fršisu — v sramoti in gnusu pred celim cesarstvom, pred celo armado, pred celim svetom. Ko sem jaz prvič o tem slišal, me je zbolelo moje staro češko vojaško srce in jaz sem prisegel, da se potrudim, kar je v moji moči, naj pride name, kar hoče, da se to pri prvi priliki popravi, pa če bi mo-

ral dati za to svojo lastno kri in življenje. Ta nadež se mora izbrisati, in če bo treba, in vojaki, precej mogoče je, da bo treba, da pride na njegovo mesto rdeč pečat, bom jaz med tistimi prvimi, ki prelijejo potrebno kri! To vam prisegam, vojaki!... Ta priložnost je prišla, in jaz sam sem si izprosil, da bi smeli mi pokriti prapor polka s staro slavo. Dragi moji fantje! Od tega, kako se izkažemo pred sovražnikom danes, jutri, v dveh ali nekaj dneh, to bo prav kmalu, je odvisno še nekaj več. Imam o tem zanesljiva poročila, da je prav v teh dneh, preden so se zgodili ti sramotni in ostudni dogodki s češko izdajo, nameraval naš najmilostljivejši gospod cesar in kralj urediti davno željo češkega naroda in pokriti svojo vzvišeno glavo s staroslavno svetovlaško krono. No, vsakdo mora priznati, da je bilo v takih okoliščinah njegovo veličanstvo prisiljeno, odložiti svojo namero. Lahko vas zagotovim, da samo čakajo, da se kak češki polk ali vsaj oddelek izkaže s takim slavnim činom na polju slave, da bi se dalo pozabiti, odpušiti in po priliki nagraditi. Fantje! Ne rečem ničesar več, kot to, da sem si izprosil komando prapora pehtnega polka samo zato, ker ste vsi iz mojega kraja, kjer so se vedno rodili češki, hrabri levi, da vas popeljem k vašemu slavnemu ognjenemu krstu. Pomnite, da se od vas zahteva, da prelivate svojo kri šele v drugi vrsti, v prvi vrsti pa da prelivate kri teh bestij. Mi ne bomo več čakali v jarku, kakor se je čakalo doslej, da nas oni obiščejo, mi jim pogledamo sami na zobe in razbijemo jim jih tako gotovo, kakor se imenujem Štankrengl, in zato, vojaki, bodite veseli! Na zdar!»

Gromovit na zdar! je nagradil govornika; bil je tako buren, da je major Štankrengl dvignil roke nad ramena, saj je bilo odredeno, da se je treba v zaledju držati vsakega hrupa, češ da je vsak glaš na zemeljski površini slišati v višjih zračnih plasteh zelo natanko.

»Vojaki, prisezite, da se hočete izkazati kakor sem rekel. Ampak ne tako glasno!« je velel major.

»Prisegamo!« so odgovorili vojaki res v pridruženem zboru, kar je učinkovalo na Jindro tako, da ga je zazebljo.

Na prapor, pri katerem je bil major Štankrengl v resnici priljubljen kakor oče, je napravil njegov navor velikanski vtis.

Ilustracija k temu se je takoj pokazala.

Mesec je med tem narastel toliko, da se je pokazala velika postava poveljnikova in na njegovem zagorelem obrazu, po govoru razžarjenem, brki, o katerih so po pravici pravili, je v njih več dlačic, kot jih ima cel prapor skupaj; taki golobradci so bili pri praporu; razen šarž menda ni bilo moža, starejšega nego osemnajst let, skozinskoz mladeniči najmlajšega letnika, pravi krščenci ognja, takorekoč otroci.

Kar je videl Jindra na njihovih profilih, pri 'habtahtu' okamenelih, to so bile pred vsem izbuljene oči, kojih trepalnice drgečejo od notranjega ganjenja in popolnega prepričanja o veliki stvari. In ni bilo dvoma, da niso prvi učenci in prvi mučenci evangelija

verjeli vanj s takim fanatizmom, kakor tile dragi mladeniči v besede svojega očeta, in sicer zato, ker je on sam, njihov oče, povedal čisto resnico, kar se da vedno spoznati.

Torej je vendar tako, kakor se šepeče že cel teden pri praporu, da je poklican, izvojevati svojemu narodu samostojnost...

Jindra sam je strmel celo minuto, da je res tako in treba mu je bilo takorekoč samega sebe popraviti, da ni mogoče, da je bil poveljnik prapora, če ne verva vede, sam prevaran.

A to ni bil; in to ga je v tem trenutku najbolj mučilo.

Vso njegovo hitrost je nagloma pretresla zopet zavest, da je ta vojna, da je ta strašna usoda vsega človeštva tudi problem življenja in smrti za njegov narod, in za njegov narod bolj nego za katerikoli drug. To prepričanje ni bilo morda delo šele tega trenutka, njemu kakor vsakemu mislečemu Čehu je bilo davno, že od prvega začetka jasno, da z zmago spoznava dobi bodisi narod največjo svobodo, z njegovim porazom pa, ali z gnanim mirom pa se vrne v grob, iz katerega je že enkrat vstal, to pot za vselej. Do tega zaključka je prišel že v kloroformnem ozračju budimpeštanske bolnice in ga položil kot nekaj neizpremenljivega v prenapolnjeni arhiv misli, kojih nezlomljivost je potrdila vsaka nova revizija, naj jo obrne na robe ali na lice.

Človek bi zblaznel, ko bi moral to dalj premišljati!

Tako se je glasil najčesči refren družabnih praških razgovorov o tem strašnem predmetu, na kar je nastopilo četrto ure najtesnobnejšega molka in vzajemnega čitanja misli na očeh sodružabnikov, dokler se niso odprle kake zaprte ustne in izgovorile prvo besedo nade, katere moč je počivala takrat še v nezogibnosti.

In da bi si ljudje to povedali, so stopali s hodnikov na sredo ceste, da bi bili varni.

Češko srce je tičalo v precepu bojznosti, trlo ga je stugalo vseh možnih grozot in prav v teh dobah je bilo srce izpostavljeno najžalostnejši izkušnji.

Prapor je bil že na pohodu v jarke, ko je Jindra znova premišljal o teh stvareh, in posledica njegovega premišljevanja je bila ta, da je stisnil prste, da je zahreščalo v členkih, tako kruto ga je stresla zavest in bolest.

Kajti kaj naj on sam, Jindra?

Ali ni bil zločin, da se je tudi on sam prideval k tem, ki so se zadovoljevali v globokem vzdihu z zaključkom: »Kaj početi? Ne preostaja drugega, nego čakati!« in so tako krhali ost, ki je prodirala vsako češko dušo.

Njemu je bil študij in njegov braniški flirt do brodošel opiat v tej miselni depresiji. In samo edino krat se je dotaknil v debatah o vseh mogočih malenkostih, o katerih je govoril s Jiřino, seveda tudi tega predmeta in oba sta se odločila složno za to:

Kaj početi? Ne preostaja drugega nego čakati.

(Nadaljevanje sledi.)

Dobro kuharico, popolnoma samostojno, se sprejme. Trubarjeva ulica 11/I. 2539

Opremljeno sobo s posebnim vhodom oddam. Cvetlična ulica 23/III. 2540

Fotomaterji kupujejo pri strokovnjaku. Ca 200 aparatov stalno na zalogi. Izgotavljanje slik v 6 urah. Fotomeyer, Gosposka 39. 2515

Damsko ali moško kolo za Din 600, razno pohištvo, nihalne ure, obleke, čevlje kupim takoj. Makor, Studenci, Aleksandrova cesta 1. 2541

Oddam lepo, opremljeno, solnčno sobo v bližini parka, s strogo separiranim vhodom gospodu. Naslov v upravi lista. 2543

Učenko in pomočnico sprejme šivilja. Naslov v upravi lista. 2544

Meblovano sobo za dve ali eno osebo oddam v vili pri parku. Trubarjeva ulica 11/I. 2538

Mirna 3 članska družina išče dvosobno stanovanje tudi na periferiji. Pertot, Wildenrainerjeva 11 III. 2468

Dva dijaka nižjih razredov gimnazije ali realke se po ugodni ceni sprejmeta na vso oskrbo v bližini šole. Klavir, kopalnica, vrt, terasa za solnčenje in po potrebi instruktor na razpolago. Kamniška cesta 14. 2485

Iščem za takojšnji anstop pridno in pošteno natakarico ter kuharico za gostilno brez stanovanja. Plača po dogovoru. Naslov v upravi lista. 2537

Neverjetno Za šolsko mladino! nizke cene!

Priporočam

prvovrstne štrapacne čevlje iz boksa z lesenimi žeblički

Velikost	Velikost	Velikost	Velikost	Velikost	Velikost
20 — 25	26 — 28	29 — 30	31 — 32	33 — 35	36 — 39
D 75.-	D 92.-	D 108.-	D 120.-	D 130.-	D 150.-

Nadalje prodajam po reklamnih cenah: Damske troteur čevlje z zaponko v barvah po Din 178.—, iz črnega boksa Din 188.—, iz rjavega boksa Din 198.—, iz laka Din 208.—, bež z havana Din 198.—; nizke štrapacne čevlje za gospodo iz

črnega boksa Din 210.—, rjavega Din 215.—, laka Din 238.—. Isti visoki na zadrgo, črni Din 220.—, rjavi Din 225.—. Glavni predmet: Visoki čevlji iz govejega boksa z dvojnimi podplati samo Din 195.— itd.

Trgovina s čevlji J. Waidacher, ev. nasl. W. Wregg, Maribor, Slovenska 9

Novo kontrolno blagajno

se bo dne 12. septembra ob 10 uri v tovrnem skladišču postaje Maribor glavni kolodvor na javni licitaciji prodalo.

Šolske kniige in potrebščine

kupite najboljše in najceneje v knjigarni

Tiskovne zadruge v Mariboru, Aleksandrova cesta šte. 13

Pri skupnem naročilu primeren popust!

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani: predstavnik izdajatelja in urednik: FRAN BROŽOVIC v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru.